

Debreczeni Független Újság

pártoktól független politikai napilap.

ELŐFIZETÉSI ÁR:
Helyben: Vidéken:
Egy hóra . . . 1 kor. Egy hóra . . . 1 kor. 50 fill.
Negyedévre . . . 3 . . . Negyedévre 4 . . . 50 .

Felolós szerkesztő:
Kiadók és lapfajladonosok:
HOFFMANN és KRONOVITZ.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
DEBRECZEN,
Placc-utoza 47. és 49. szám.

Uj választás lesz.

A szabadelvűek a nemzet ellen.

A koalíció függetlenségi párt lesz.

A kormány tervei.

Behatolni, kihajigálni, betörni.

Augusztus 24.

(N. L.) A nemzeti küzdelem sikere azt követeli, hogy az egész parlament egyértelműleg foglaljon állást a magyar vezényleti nyelv mellett. Főként azért, hogy végre Bécs, a kamarilla és a király belássa, hogy a magyar parlamentben többé a nemzet egyhangú követelésének ellensége nincsen és hogy most a régi módi szerint pénzzel, (á la Hédervár) ígéretekkel, kitüntetésekkel a nemzeti ügyet elnyomni nem lehet. Ezt akarta a szövetszertett ellenzék elérni, amidőn a Tisza klikket a multban elkövetett bünei dacára, szívesen látta volna a nemzeti ügy kezdői között. Azt hitte mindenki, hogy most már felülkerekedik a hazafias érzés a szabadelvűekben is. Sajnos, most már nyíltan és egyenesen ki kell mondanunk, amit eddigelé is tudott mindenki, azonban a szabadelvűpártnak a küszöbön hitt felbomlását nem akartuk megkeseríteni és ezért elhall-

gattuk. Vádoljuk őket, hogy a nemzet megrontására a kamarillával szövetszertettek és szoros nexusban állnak II. Récsey (Fejérvár) miniszterelnökkel.

Vádoljuk őket, hogy uralmukat vissza akarják nyilvánosan is szerezni, mert az tény, hogy most is ők kormányoznak — hisz Fejérvárnak mindenre kész hívei. Elvesztett uralmukat visszaszerezni joguk van, azonban biztosan tudjuk, hogy *árulás útján a nemzet becsapásával törekednek erre.* Ezért rábírták az agg uralkodót, akit egyedül az „én hadseregem“ ügye érdekel, hogy még ebben az évben *oszlassa fel a képviselőházat.*

Vádoljuk őket, hogy az ősz uralkodót Fejérvár közvetítésével valószággal becsapták, amidőn kötelező ígéretet tettek, hogy sok sok millióval, csendőr szuronnyal újra megszerzik a szabadelvűpártnak a parlamenti többséget.

Vádoljuk őket, hogy a januári választás óta épen úgy, mint régen, egy pillantig sem törődtek a nemzet érdekeivel és merő komédiázásból vették fel a semlegesség mezét. Az egész idő alatt Beckékkel együtt főzték a terveket az ország megrontására.

Vádoljuk őket, hogy mindezt azért teszik, hogy újra nyilvánosan is az ország közvagyonát az eddigi módon kezelhessék, és hogy Sreter Alfrédok-

nak nyugalmas biztos sinekurát teremthessenek.

Végül vádoljuk őket, hogy részük volt Kristóffynak a szocialistáknak a nemzet ellen tett ígéreteiben.

Mindezzel szemben a szövetszertett ellenzék 67-es elemeinek csak egy feladata lehet. Ezek után mindenki tisztában kell, hogy legyen, hogy az ő álmodozásai utopia és hogy a válságot 67 es alapon megoldani nem lehet. A nemzet számtalan ellenségei ellen csak úgy küzdhetnek meg, ha mindannyian **beolvadnak a függetlenségi pártba.** Csak az egységes függetlenségi többség törheti meg a kamarilla hatalmát, és *csakis ilyen többség hódíthatja meg új választások során az egész magyar nemzetet.* Ha ez megtörténik, úgy az ellenzék bátran nézhet az új választás elé, és azt hisszük, helyes hasonlattal élünk, ha felujtjuk Kossuth Lajos mondását, hogy akkor *Magyarországot a poklok minden ördöge sem fogja leigázni.*

A kormány tervei.

A kormány terveiről Budapestről a következőket jelentik:

„A kormánynak megvan a felhatalmazása arra is, hogy a Házat újból elnapolja, arra is, hogy *feloszlassa.* Az előbbi felhatalmazással csak végszükség esetén, az utóbbival december előtt semmi szín alatt élni nem fog.

A kormány azonnal az új ülészak meg-

A fiatal házások.

Irta: Charles Foley.

— Mivel úgy kívánod — mondotta Lionel Carroyhez — elvisszük Phaédra Robin-onba. Nagyon szép leány, de különös exaltált és fantasztikus s pezsgő után néha nagyon kellemetlen.

Mikor a mail-coach megállott, egy vásárnapi ruhába öltözött fiatal ember és egy világos perkáruhába öltözött fiatal nő félénken szemlélte a vendéglő kapuja előtt kiragasztott plakátokon az árakat, mie őtt a vendéglő kertjébe léptek volna. Phaédra, egy barna leány fehér túlruhában, hajtotta a mail coach lovait.

— Hoplá, — kiáltott hirtelen — vigyázzanak fiatalok, meg elgázolja magukat ez a kocsi.

A fiatal pár elpirult, félreugrott és a mailcoach, mely majd elgázolta őket, fülsiketítő harsonaszóval rohogott el mellettük. A fiatal ember, hogy felbátorítsa ifju párját, kérdezte:

— Na Juliette, bemenjünk mi is?

— Nem, Georges, itt bizonyosan minden nagyon drága.

— Eh, az esküvő utáni napoa szabad egy kicsit pazarolni.

Karjainal fogta ifju párját és odébb ment vele. A fiatal asszony zavartan kérdezte:

— Hát meglátszik rajtunk, hogy új házások vagyunk? Ugy látszik, ez a szép hölgy a bakon észrevette. Hátha az egész társaságnak észébe jutna, hogy rajtunk mulasson?

— Majd mi mulatunk rajtuk, hisz nem kell szégyelnünk, Juliette, hogy új házások vagyunk.

— Igazad van, menjünk be.

Mikor a társaság leszállt a mail-coachról az urak lábaikkal dobogtak, hogy lerázzák a porl lakkezipőjükről a hölgyek pedig leporolták mouslin-köpeny-eiket. A főpinczér és a többi pinczerek köréjük csoportosultak és a nagy fák között rejtőző lugasra mutattak.

Phaédra a fiatal párt szemlélte, mely kissé félrevont és nyugodtan várt, míg rájuk kerül a sor. Kaczagva vonult be a

nagy társaság a lugasba. Most Georges meg merte érinteni a főpinczér karját és így szólt:

— Most egy kicsit foglalkozhatik velünk uram?

A fiatal párt a mail-coach társaság közelében egy kis lugasban helyezték el, melyet zöld lombok fedtek el. Juliettet a friss levegő és a szép kilátás gyermekes öröme hangolta.

— Oh, milyen szép itt! Ugy édegethet itt az ember, mint egy kis madár.

Levette kalapját és Georges mellé ült. A fehér asztal felett megfogták egymás kezét és gyöngéden megszorították. A szellő meglibegtette a fiatal asszony aranyhaját és boldogan mosolyogtak egymásra. Ez a kis lugas úgy volt felépítve, hogy mintegy nagy fa tetején függött s pár lépcső vezetett fel hozzá. A fiatal pár nem tudta, hogy a boldogság vagy a szél lengeti-e meg a lugast.

— Milyen szép itt, az ember úgy érzi, mintha közel volna a mennyországához.

Juliette türelmetlenül kezdett.

— Csak nem fogsz badarságot csinálni!

nyitása után több sürgős törvényjavaslatot terjeszt a Ház elé, első sorban a választási reformot, de olyan javaslatokat is, melyek meglepetésszámba fognak menni és az ország elsőrendű politikai és közgazdasági érdekét képezi, hogy haladéktalanul életbe lépessenek.

Ha azonban a koalíció ragaszkodik eddigi álláspontjához és a kormánnyal tárgyalni nem akar, úgy a kormány csak az új választási rendet kívánja megteremteni és ennek életbeléptetése után újra a nemzetet hívja fel állásfoglalásra.

A koalíció válassza.

A legfontosabb kérdés természetesen az, hogy mit fog a jelen helyzetben a koalíció csinálni? Erre vonatkozólag egyik vezető politikus a következő nyilatkozatot tette:

„Az első érdemleges vádindítvány lesz a kormány ellen. Ez az indítvány igen furcsa helyzetbe fogja hozni a kormányt és alighanem meg fognak ismétlődni az utolsó ülés eseményei. Ha a kormány komolyan meg akarja csinálni a választási törvényt, vagy be akarja igazolni, hogy a koalíció leszavazza a javaslatot, akkor bele kell menni az érdemleges tárgyalásokba és nem lehet a Házat azonnal a megnyitás után sem elnapolni, sem feloszlatni. Ha viszont el akarja kerülni a vádindítványt, az elnapolást vagy feloszlatást azonnal meg kell csinálnia és nincs módjában bebizonyítani, hogy az országot nemcsak üres biztatásokkal be akarja csapni.”

A parlament megvédése.

Azt dikciózzák a nemzetközi szocialisták, hogy szeptember 15-én, az ülés megnyitása napján általános munkaszünetet csinálnak és felvonulnak a parlament elé. Ha az ellenzék nem hajlandó azonnal az általános választói jogot megszavazni, úgy bejönnek a parlament üléstermébe, kihajigálják onnan a nemzet képviselőit. Az bizonyos, hogy a koalíció Kristóffy főztjét nem fogja megenni, ezért már most gondoskodik a vezérőbizottság, hogy miképpen lehet a parlamentet megvédeni a nemzetköziek ellen. Hogy mit fognak határozni, azt még nem lehet tudni, azonban bizonyos, hogy meghátrálni nem fognak.

— Légy nyugodt kis anyácskám! Zöld-ségleges, cötlette, földi eper és egyszerű asztali bor. Meg is mondtam a pinczérnek, tegyen mindent egyszerre az asztalra, majd magunk szolgáljuk ki magunkat.

Olyan edes volt itt, az est lassan lezállt, a fiatal pár hallgatagabb, komolyabb, elmélyedtebb lett. Mellettük felhangzott a pezsgős poharak összeütődése. Ez felverte a fiatal asszonyt édes álmodozásából.

— A pezsgőnél tartanak. De a mi asztalunk jobb, edes Georgesem — szólt és Georget átkarolta — a bor mellett édesebb a csók.

— Ez igaz, olyan láрма van itt; most világosságot hozatnak.

— Ostobaság, mennyivel kellemesebben ülünk mi itt ezen kellemes, homályos helyen. Szívünk dobogását hallgatjuk, míg azok ott énekelnek és zajonganak.

Ujból csend lett a kis lugasban, míg a nagy lugasban odaat egyre zajosabb lett. Phaedra nagy hangon büszkélkedett, milyen fessen és snajdigán hajtotta a lovakat. Lionel tréfásan bosszantotta.

(Vége köv.)

Külföldi hírek.

Oroszországi állapotok.

A béke.

— Saját tudósítónktól. —

Newyork, augusztus 24. Mayer pétervári amerikai követnek audienciáját a csárnánál úgy magyarázzák, hogy Roosevelt elnök a maga befolyását és más uralkodó befolyását érvényesítette ezzel. A Satz Zeitung jelentése szerint az orosz kormány több hajótársasággal szerződést kötött a kelet-ázsiai orosz csapatok hazaszállítása érdekében. Ebből itt azt következtetik, hogy Oroszországban bizonyosra veszik a béke létrejöttét. A konferencia újabb elnapolása azt jelenti, hogy a békét nemsokára meg fogják kötni.

London, augusztus 24. A békekonferencia tegnapi ülésén érdemleges vita nem volt. Délután a két fél által teljesen önállóan készült jegyzőkönyvek összehasonlításánál fölmerült differenciákat intézték el. Négy jegyzőkönyvet aláírtak és jóváhagytak, azután a konferenciát szombatra halasztották.

Páris, augusztus 24. A Matin levelezőjének Witte kijelentette, hogy a japánok hajlandók Oroszországnak visszaadni Szachalin északi részét hadiköltségek megtérítése fejében. E költségek meghaladják a 2 1/2 milliárdot. Annyi bizonyos, hogy Szachalin megvásárlására vonatkozó indítvány nem jelent koncessziót, mivel fenntartja a hadi kárpótlás követelését, amihez az oroszok nem hajlandók hozzájárulni.

Portsmouth, augusztus 24. Ugy látszik, hogy Rooseveltnek Szachalin visszavárására vonatkozó javaslatát nem terjesztették az értekezlet elé. Az elnök azonban megnyerte Japán beleegyezését ahhoz, hogy a Roosevelt által ajánlott megoldást Japán javaslata gyanánt az értekezlet elé fogják terjeszteni. Roosevelt ajánlatát az orosz misszionának majdnem valamennyi tagja pártolja és azt hiszi, hogy ezen az uton sikerül a békét megteremteni.

Oroszországi állapotok.

Berlin, augusztus 24. Lbauból jelentik: Tiramban Szibar főerdész birtokán irnokát és egy erdőőt meggyilkolt. Szibar büszke és hirtelen haragu ember volt. — A keleti tengeri tartományokban a sztrájk miatt még a legszükségesebb munkák is szünetelnek. Napról-napra újabb gyujtogatások törőnnek. Több templomot felgyujtottak.

Kattovic, augusztus 24. Dlutrovban tegnap kozákok feloszlatni akartak egy 2000 főből álló munkásgyűlést. Többen a kozákokra öttek, mire ezek sortűzet adtak kétszer. Három ember meghalt, sok megsebesült, 400 at letartóztattak. Radomban tegnap agyonlőtték a város kapitányát, aki ellen két héttel ezelőtt is gyilkos kísérletet követtek el.

Iparosaink és kereskedőink válsága.

A pénzügyigazgatóság, mint főadósrof.

A termés viszonyok és a kisipar és kereskedelem.

— Saját tudósítónktól. —

A kiegyezést követő években a törvényhozásban az az érvényesült, hogy a mezőgazdaságot kell mindenképpen az államnak megvédelmezni, azért, mert a termésviszonyok az idő viszontagságának vannak alávetve. Az iparosokról és kereskedőkről azt tartotta az akkori törvényhozás, hogy foglalkozásuk nincsen alávetve az időjárás viszontagságainak és a termésviszonyoknak. Ezért nem is tartotta szükségesnek, hogy róluk gondoskodják.

Ennek a hitnek téves voltát tulajdonképpen magyarázni sem szükséges. Az államhatalom nagyon helyesen az a zály és rossz termések idejében a kisgazdák adóját elengedi. Sőt indokolt esetekben ingyenes vetőmaggal is segíti a birtokos osztályt. Sajnos azonban mindez nem sokat segít a kis gazdákon, mert a 67 es kormányok gondoskodtak arról, hogy a lelketlen adózsora folytán tönkre menjen.

A törvényhozás a földmivelőkkel szemben mindig jóakarattal viselkedett. Az állam fentartó iparos és kereskedő csak fizeti a vállaira rakott hatalmaskodó terheket és eddigelé annyi eredményt sem tudott elérni, hogy ha a rossz termés viszonyok folytán adóját nem képes megfizetni, úgy azt szintugy mint a földmivelőnek leírják. Mert annak aki viszonyainkkal ismerős nem kell magyarázni, hogy ha náluak három termés van, vagy egyáltalában nem termett semmi, úgy az iparos és kereskedő egyszerűen becsukhatja a boltot, mert a mi néptünk pénz nélkül nem vásárol.

A törvényhozásnak ezt a kis hibáját természetesen csak maga az országgyűlés orvosolhatja. Azonban a pénzügyigazgatóság saját hatáskörében nem hogy könnyíteni igyekezne a kisiparosok és kereskedők vállaira tornyosuló óriási adóterheken, hanem éppen ellenkezőleg azt koncedáljuk, szinte öatudatlanul tönkretételükre törekszik. Csak emlékezzünk vissza az adókövető bizottság üléseire, minden egyes esetben a pénzügyigazgatóság képviselője szinte erőszakolja az adók felemelését.

Arra bizonyára senki sem fog emlékezni, hogy a kisiparos által előadott szomorú helyzetre való tekintettel az adószállítását javasolta volna. A legtöbbszőr megfélebbezi az adókövető bizottság határozatait és akkor a pénzügyigazgató ur, a király tanácsosa (!) legtöbb esetben felemeli a rossz viszonyokkal küzdő kisember helyzetét.

Az iparosoknak és kereskedőknek mozgalmat kell indítaniok aziránt, miután Magyarország jelenlegi parexistence földmivelő állam s így, minden a termés viszonyoktól függővé téve, hogy ilyen rossz termések idején éppen úgy mint a földmivelőknek az adója leírassék.

Addig is míg ez törvényhozás úján megoldható lesz, a pénzügyigazgatóság belathatná, hogy az államnak nem az a czéja, hogy a polgarokat a súlyos adókkal tönkre tegye, hanem hogy az adóalany továbbra is megmaradjon.

A kassai katonai vérengzés.

Ujabb részletek.

A katonák szépítgetései.

Saját tudósítónktól.

Kassa aug. 24.

A kassai katonai kinos afér még mindig foglalkoztatja az egész ország közvéleményét, de különösen a hős tett városáét. Onnan lapunknak meg a következőket írják:

A katonai hadtest parancsnokság úgy igyekszik feltüntetni a dolgot, hogy a Kassai Hirlap rendszeres valótlanságokkal izgatta volna a polgarokat az ezred ellen, és folytonosan szidalmazta volna az ezred tisztjeit és zászlóját. Ezt nem tűrhették, s ezért mentek a tisztek felvilágosítást kérni a szerkesztőtől. Sőt egy budapesti lap telefonkérdezősködésére a következő tendenciós választ küldték: „A szerkesztő doronggal választ nekik a két tisztnek, s ezek önvédelemből cselekedtek, a mikor karddal rohantak a szerkesztőre. A mikor ez történt, hatan berohantak és hatan támadták meg a két tisztet, a kik önvédelemből használták kardjukat.”

Nem cselekszik másképp a két tisztsem, a kik a hírsztelés szerint az állítják, hogy Seress azzal fogadta őket:

— Magukkal nem állok szóba, gazemberek, mars ki!, holott a tény az, hogy midőn Bozics hadnagy sértő, goromba beszédét befejezte, Seress egész hidegvérrel azt kérdezte tőlök: Nos, és? És erre akarta arczul tüni Serest, de az felfogta a csapást, amire a tiszték kardot rántottak. Ez pedig nem jogos önvédelemből történt.

Mig így kint a kínos ügy főszereplője elég férfiatlanul igyekszik a tett következményeit magáról elhárítani, addig a kassai kórház 18. sz. szobájában halálra szorva küzd az enyészettel Klein Lipót, egy szegény munkásember, aki emberbaráti jó szívéért került a kórház vaságyára. S ki tudja, nem fog-e ő is a többi névtelen áldozat sorába jutni mihamarább. S kinek az áldozata ő, annak a buta hóbortnak, amelylyel a fegyveres hatalom túltengő önzertével karddal övezi azokat az oldalát, akik nem érdemek arra, mert gyilkolásra használják azt a kardot, amelyet nem azért öveztek az oldalukra, hogy ártatlan polgárok vérént ontsák, hanem azért, hogy védjék meg vele veszély esetén a hazát.

Egyházak és iskolák.

Az izr. hitközségi tagok figyelmébe. Értesítettnek a t. tagok, hogy a Deák-ferencz-utca templomban az istentisztelet további rendelkezésig következő időben fog tartani és pedig, péntek este 1/27 órakor, szombaton d. e. 9 órakor, d. u. 1/25 órakor. Köznapokon reggel 6 órakor és este 1/27 órakor.

Értesítés. A helybeli evang. ref. tanítóképző intézet gyakorló iskolájában a beiratkozás folyó évi szeptember 1-ső és 2-ik napján tartatik meg. A mult tanév végén előjegyzett növendékek tandjukt (20 korona 30 fillér) már most befizethetik a főiskolai háznagyi hivatalban, s az erről szóló nyugtával jelentkezzenek, a beiratásra. Az újonnan jelentkező növendékek keresztlevelükkel, himlő-ujra-oltási bizonyítványukkal szüleik kíséretében szeptember 1-ső napján jelentkezzenek a kollegium gyakorló iskolai tantermében s a felvétel után a zenei tandjukt is a háznagyi hivatalban fizetik be. Tisztelettel az igazgatóság.

A helybeli izraelita iskolák városi segélye. A helybeli autonom orthodox izraelita hitközség eddig nem kapott segélyt a várostól, iskolája fenntartására. Azt a segélyt, amely a zsidó vallású felekezetet lélekszám arány szerint megillette, a város a statusquo ante alapon álló régibb szervezett izr. hitközségnek fizette ki. Ez eljárást magára nézve sérelmesnek találta az orthodox község s az ügyet megfelelően volt a közgazgatási bizottsághoz. A bizottság jóváhagyta az első foku határozatot. Ujabb feltevése által az ügy a vallás és közoktatásiügyi miniszter elé került, a honnan tegnapelőtt érkezett vissza, az orthodoxokra nézve kedvező döntéssel. Ugyanis Lukács György mindkét határozatot feloldotta és az orth. izr. hitközségnek az iskola fenntartási segélyhez való igény jogosultságát a lélekszám aránynak megfelelőleg kimondotta. A statusquo ante alapon álló hitközség ez idő szerinti évi 7000 korona iskolai segélyben részesül. Érdekes a dologban az, hogy ezen vitás ügygyel az orth. izr. hitközség panasza folytán már egyszer a közigazgatási bíróság is foglalkozott, amely az orth. izr. hitközséget az iskolasegélyhez való igényével elutasította. A miniszter döntése tehát ellenkezik a legmagasabb közigazgatási fórum döntésével.

Vármegyénk és vidéke.

Az érmelléki országos szőlészeti és borászati kongresszust 1905. szept. 5-6. és 7-én tartatik meg Székelyhídon. A kongresszus tagjai Székelyhíd a város vendégei lesznek.

Az ujjvárosi jegyzőség. A balmazujvárosi községi jegyző választás e hó 31-én lesz. Bár az állásra többen pályáztak, értesülésünk szerint a választás Kovács Ferencz eddigi másodjegyzőre fog esni, aki eddigi működésével kiérdemelte felebbvalói s a község öszinte meglegedését.

Az anya bosszúja. Tiszafüreden két kis gyermek: Rónai József és Weizmann József összeverekedtek. Rónai az utóbbit jól helybenhagyta, mire a megvert gyermek anyja egy kovácslegényt felbízott, álljon bosszút gyermeke megveréseért. A kovács legény derekasan megfelelt a kérésnek. Bevitte a kis gyermeket a műhelybe s tüzes fogóval összeégette és csipkedte a testét. Kegyetlenkedésének a járóelők vetettek véget, kiszabadítva kezéből az elalétt gyermeket. Rónainé a kovácslegény és Weizmanné ellen az ügyészégnél az esetről feljelentést tett.

Városi közigazgatásunk.

Debreczen számokban. A város jövő évi költségelölirányzatát Ronscsik Lajos főszámvevő több heti munka után elkészítette. A javaslatot beterjesztette a városi tanácshoz, amely a mai ülésén foglalkozott vele. A költségvetést a következő átirat kíséretében küldte meg a főszámvevő a tanácsnak.

Tesintetes Tanács! Városunk háztartásának 1906 évi költségelölirányzati javaslatát az 1886. évi XXI. t. cz. 17. §-a alapján tisztelettel beterjesztem.

Ezen előirányzati javaslat alakjára s tartalmára nézve némi részben eltérő a mult évitől, ezen eltérés azonban főként közgyűlést határozatokban azzal magyarázható.

I. A rendes bevétel 2, 316, 715 k. 56 f.

II. A rendkívüli „ 322, 000 k. — f.

Összes bevétel: 2, 638, 715 k. 56 f.

Ezzel szemben:

I. Rendes kiadás 2, 579, 564 k. 22 f.

II. Rendkívüli „ 392, 094 k. 05 f.

Összes kiadás: 2, 971, 658 k. 27 f.

A bevétel és kiadás közt mutatkozó 323, 106 kor. 71 fill. hiány 964.000 kor.

egyenest állami adó 33 százalékában nyer fedezetet. Javaslatom részletezését s az előző évre előirányzott összegtel való eltérését, egyrészt az indokolás sorában, másrészt a mellékletekben ismertetem.

A házipénztár költségelölirányzati javaslatával egyidejűleg beterjesztem a házipénztár által kezelt alapok költségelölirányzatait is: azon megjegyzéssel, hogy az ipariskolai pénztár költségvetése az állam segélykiszikölése végett az illető szakminiszteriumhoz már előzőleg fel lett terjesztve.

Tisztelettel kérem előirányzati javaslatomat tárgyalás után a törvényhatósági bizottsághoz beterjeszteni. Debreczen, 1905. augusztus 22.

Ronscsik Lajos s. k. főszámvevő.

A mai tanácsülésen tárgyalták a költségvetést. Elhatározták, hogy a törvények értelmében kinyomatják s az összes iratoknak a gazdasági s a jog és pénzügyi bizottsághoz való áttételét letárgyalás végett. A pótdadó, mint a jelentésből kitétnik, ismét 33 százalék lesz. Magával a költségvetéssel mielőtt a közgyűlés elé kerül, részletesen fogunk foglalkozni.

Napildijasok öröme. A belügyminisztertől tegnap megjött a leirat, a melylyel jóváhagyja a napildijasok részére az év hátralévő második felére is megszavazott havi tizkorona drágasági pótlékot. E kedvezményes közgyűlési határozat azonban csak azokra a napildijas irnokokra terjed ki, akiknek egész évi fizetése nem üti meg az egyzeer koronát.

Vakmerő rablótámadás.

Sortüzelés a rendőrökre.

Két betörés egy éjszaka.

— Saját tudósítónktól. —

Debreczen, augusztus 24.

Az ötven, hatvanas évek karabélyos rablótámadásaira emlékeztető vakmerő rablótámadást és betörést kíséreltek meg a nagyerdei Simonyi-uton dr. Sárváry Gyula nyaralójában a csőszház és a rendőr őrszoba közvetlen szomszédságában, csütörtökre virradra. Meglepő az a páratlanul álló vakmerőség, amelylyel a betörők munkájukhoz láttak, s a borzasztó elszánt tüzelés, amelylyel a feléjük közeledő rendőrökre rontottak. A büntető törvény könyv szerint az éjszakai betörők 3 irányban terhelő büncselekményt követtek el:

egy betörés kísérlete;

három rendbeli szándékos emberölés kísérlete;

egy rendbeli lopás.

Az eset részleteiről a következő adatok állanak rendelkezésünkre.

A betörés.

Csütörtökre virradó éjjelen fél két órakor különös zaj verte fel alvásából dr. Sárváry Gyula tisztii főorvost. Dr. Sárváry a zajra felült ágyában s mert azt hitte, hogy beteghez hívják, továbbra is ágyában maradt s azt várta, hogy még egyszer zörögessenek. A zörgetés ismétlődött, de már igen gyanusnak tűnt fel. Feszegősszerűen észlelte. Fel kelt ágyából s átment a szomszéd szobába, hol veje dr. Udvarhelyi Dezső a királyi ügyésség ezidő szerinti vezetője és fiai alusznak. Ekkor már dr. Udvarhelyi is felébredt és gyertyát gyújtott. Ment a zaj irányában. Az épület hátulsó teraszáról nyíló ajtóhoz. A beíró ajtó kinyitva, mindjárt tisztában volt azzal, hogy betörők járnak nyaralójában. Heves kiáltozással felelt a kívülről jövő zajra, kiáltotta:

— Ki van itt, mit akarnak? Feleletet nem kapott, hanem a feszítés folytán szét-hasadt ajtón keresztül látta, hogy 3 alak ugrik le a verendáról.

— Rendőr! segítség, betörők, kiáltott a főorvos.

A család és a főorvos kiáltozására a betörők a Sárváry nyaralótól balra fekvő mellékutca menekültek.

Érdekes, hogy a betörők nem csak a hátsó verendán, de a nyaraló elébe épített verendán is működtek. Bizonyára azt akarták kipróbálni, hogy elül vagy hátul lesz-e könnyebb céljaikat elérni.

Dr. Sárváry és családja kiáltozását meghalloiták az erdei csőszházban tartózkodó rendőrök Hejdu Kálmán őrsparancsnok, Nyilas és Borbély rendőrök.

Segítségére siettek a szorongatott családnak. A rendőrök három alakot láttak.

Akik nem igyekeztek menekülni hanem a várakozás álláspontjára helyezkedtek.

Sortüzelés.

A rendőrök közeledtére a betörők revolvért rántottak 11—12 lövést tettek a rendőrökre, amelyek között erős durogtatás hallható volt. A sortüzelés folytán, minthogy a rendőröknek csak fegyverük van és töltényük nincs hát-rálni kezdtek. Közben Török erdőmesterhez szaladtak el, hogy golyót kapjanak. Török erdőmester adott is. De akkorára a betörők már elmenekültek. A golyó zápor közül néhány golyó a Sárványék nyaralójához tévedt. Megtaláltak négy 9 milliméteres revolver golyót amely a verenda deszkán átfuródva a konyhaajtó felső küszöbéről mintegy 3 méternyire vissapattant. Megtaláltak végre egy vadász fegyverhez való töltény tokot.

A nyomozás

Kora hajnali órákban, amikor a betörésről már a rendőrség is értesítve lett, rögtön a nyomozáshoz láttak. A rendőrség összes személyzete élén Mile Pál rendőrfogalmazóval a helyszíni szemle után a legérlelvesebb és legszélesebb körben megindította a vizsgálatot.

És megállapította hogy a betörők nem debreczeniek, hogy mezitláb voltak. Az egyik magas termetű széles vállú, barna ruhában öltözködött férfi a másik kettő pedig közepes termetű.

Minden jel arra vall hogy a betörők már bizonyosan fegyházat üt emberek. Fásultak s hogy a gyilkolástól sem riadtak volna vissza.

Áruló patron.

A betörők nyomára az elveszített vadász patron vezetett reá s egyszersmind egy ugyancsak az éjjel történt betörést is elárult. — Megállapította ugyanis a rendőrség, hogy ugyanezek betörők jártak Berger Henrik külső városi téglagyárának irodájában is. Ide az ablakon keresztül hatoltak be. Ahonnan 68 korona készpénzt 7 darab tájték pipát és 1 darab használt leföse vadász fegyvert töltényekkel együtt lop-tak el. A sortüzelésnél már a fegyvert és töltényeket használták. A töltények Skót Lajos helybeli fegyver-művestől valók. És a cég neve a töltényeken rajta van. Így lett tehát árulója a betörőknek a patron.

A további teendők.

Ezek felderítése után a rendőrség a vármegye minden irányában nyomozó rendőr alkalmazottakat küldött ki. Huszonegy helyre telegrafált, hogyha esetleg a betörők oda kerülnek letartóztathassák őket. Közölte a személyleírását a betörőknek s a betörés részleteit és az ellopott tárgyakat és pénz összeget. A csendőrség a maga részéről szintén megtette a legszükségesebbeket. Talpon van tehát a vármegye összes közbiztonsági személyzete.

A rendőrség nyomon van.

A közönség teljes megnyugtató-sára fog szolgálni, hogy az erélyes vizsgálatnak már eddig is meg van a maga eredménye. Tudniillik sikerült a menekülés utirányát megtalálni s oly biztos adatok birtokába jutni a rend-

őrségnek, amely teljesen kizárja azt, hogy a vakmerő betörők kézre ne kerüljenek.

Éjjel 1 óra után az erdei rendőrpont a Török Gábor erdőmester lakása előtt levő parkban egy gyanus külsejű csavargót letartóztatott és bevitte az erdei csőszházhoz s ott egy fülkében lecsukta. Reggel pedig behozta a központra. Az elfogott csavargót a rendőrségen rögtön vallatóra vették, s több mint bizonyos hogy a csavargó is e vándor rabló bandából való!

A rendőrök nyilatkozata.

A rendőrök az izgalmas esetet tudósításunkkal egyezően mondják el. Hátrálásukat azzal védik, hogy bár fegyverük van de golyójuk nincs, tehát a golyózápornak neki menni reájuk nézve életveszélyes lett volna.

Ez igen természetes is. Ebből kifolyólag az este az a hír terjedt el, hogy a főkapitány a rendőrséget ezen esetből kifolyólag golyókkal is elfogja látni. A mit azonban nem tartunk lehetségesnek. Illetékes helyről értesülünk, a rendőrség vezetői nem hajlandók ezutánra sem golyót adni a puskához. És ez szerintünk közérdek pontjából helyes is.

Önként értedődik ugyanis, hogy katonailag nem szervezett emberek közé éles töltéseket kiadni ugyancsak túl veszélyes volna.

Az éjjeli mozgósítás.

A rendőrség teljes személyzete egész éjjel szolgálatba volt s az őrjáratok fokozottabban közlekedtek. A rablók elfogatásáról eddig semmi hír sem érkezett.

UJDONSÁGOK.

Szerkesztőségi telefon sz. 339.

Szerkesztőségi ó. : d. e. 8—12 d. u. 2 ó. éjjeli 2 ó. Szerkesztőség és kiadóhivatal Piacz-utca 47 szám.

— **Az angolok Debreczenben.** A fogadóbizottság, amelynek élén Oláh Károly tanácsnok áll és amely a város megtekintését is rendezi — minden erejével arra törekszik, hogy az angolok fogadtatása impozáns és szívélyes legyen. Egyébként a már megállapított programban annyi változás történt, hogy 28-án délelőtt az angolok csak a Stern-féle kefégyárat, a gőzmalmot és a Margit fürdőt tekintik meg, míg a szőlőtelep, dohánygyár és gépjavitó műhely megtekintése az idő rövidege miatt elmarad. A Stern-féle kefégyárba reggel fél 8 órakor indulhatnak a vendégek külön vonaton. A cégtulajdonosok reggelire vendégeikül látják az egész illusztris társaságot, amely a gyár meg szemlélésére kimegy.

— **A szinügyi bizottság ülése.** Pénteken d. u. 5 órakor a szinügyi bizottság ülést tart, amelyen tárgyalás alá kerül a színház megnyitásának időpontja, a villamos szellőztetés és az új páholyok bérbe adásának ügye. Zilahy Gyula, amint már közöltük, szeptemb. 15 én óhajtja a szezon megkezdését. A bizottság csak úgy hajlandó az engedélyt erre az időre megadni, ha az

igazgató október 1-éig bérletszünetben tart előadásokat. A villamos szellőztetőt mindaddig, míg a városházán villamos telepet nem állítanak fel, a színházban a bizottság nem készíttetheti.

— **Ratoszta testvérek.** Van-e ki e nevet nem ismeri? A debreczeni nagy betörések fővezetői és intézői ők, a nagy férfiak. Egyelőre vizsgálat csak nálunk folyik ellenük, de nem sokára átviszik őket Szegedre. Ott azóta több betöréses lopás vádjára nehezedett rájuk. Kiderült ugyanis, hogy ugy a Bérczy, valamint a Lövész- és Werzikovszky-féle betörést is ők követték el, sőt azt is tudja már a szegedi rendőrség, hogy a két testvér az egyik jól sikerült lopás után nagyobb társaságot invitált meg s pezsgős vacsorát rendezett a baráti kör tiszteletére. Ha visszaviszik őket Szegedre, megejtik velük a nyomozást mindazokon a helyeken, ahol valami büntetendő cselekményt elkövettek. Ilyen pedig sok terheli őket.

— **A vízvezeték ügye.** A vízvezetékügyi szűkebb bizottság csütörtök d. u. 4 órakor ülést tartott. Ezen a gyűlésen megállapították a vízvezeték kiépítéseink minden részletét. A terveket a f. hó 26-án tartandó teljes bizottsági ülés elé terjesztik, mely elfogadja hogy az októberi rendes közgyűlés pleumma elé terjesztik. Valószínű hogy az ügynek akadályai nem sokára ellesznek hátrítva és az építés még ez évben megkezdhető. A közgyűlés jóváhagyó határozata után a már megszavazott kölcsönt azonnal felveszik.

— **Élestöltényes rendőrök.** A csütörtök hajnali betörés folytán a rendőrfőkapitány helyettes dr. Boldizsár Kálmán mégis csak jónak látta, hogy a rendőröket töltényekkel lássa el. E szerint minden rendőr kapott 10—10 töltényt. A főkapitány ezen intézkedése csak késő éjjeli órákban lett nyilvánossá.

— **Visszik a póttartalékosokat is.** A nyári nagygyakorlatra a 39 gyalogezred parancsnoksága 596 póttartalékos bakat hivatkozott. A póttartalékosokat éjjel egy órakor külön vonaton vitték el Tenkére. Innen mennek aztán Sádra.

— **Elütött öreg asszony.** A vasuti állomás környékén nagy a forgalom. Csütörtökön délután egy fiatal ember kerékpáron száguldott az állomás elé közvetlen az épület előtt egy öreg asszonyt elütött. Az asszony földre esett, mire az ismeretlen kerékpáros gépére felugrott és rendkívül gyorsan visszahajtott a városba. Néhányan utána futottak, azonban sikerült üldözni elől elmenekülni. Időközben az anyóka is feltápaszkodott és dolga után látott. Sem az elütött öreg asszony, sem a kerékpáros nevét sem sikerült megtudni.

— **Izgatás a magyarság ellen.** Nagykikindán és környékén már hetek óta erős izgatás folyik a szerbek között a magyarság ellen. A lakosság körében szerb nyelvű röpiratokat osztogatnak, melyekben felhívják a szerbeket, hogy ne vásárojanak magyar emberektől. A röpiratok különben telve vannak lázító és izgató kifejezésekkel, amelynek szerzője nagyon is magérdomli az ügyesség kegyes pártfogását.

— **Kaptafa bajnok.** Nagy baj az az idegesség. Még nagyobb baj, ha az megesik, hogy az ideges ember iszik is. Jó hangulatában Diószegi Sándorné Arany János-utcza lakosnő egyik czipész-mesterünk 3 drb. kaptafával alaposan fejbe vágta. A harag pedig valami kis gyermek pajkoskodása miatt fejlődött ki. Megbüntetik.

— **A Csokonai-körből.** Kardos Albert dr., a Csokonai-kör titkára, Tusnádról, nyári tartózkodó helyéről tegnap hazakerült, ismét átvette a Csokonai-kör titkári ügyeit is.

— **Kereskedő ifjak dalestélye.** A helybeli kereskedő ifjak társulatának dalköre szeptember 2-án, szombaton fogja megtartani a nagyerdei pavillonban hangversenyét a következő műsor mellett. Magyar testvérek nyitánya bevezetése után a dalkör Hubert győzelmi dalát énekli. 3 pont lesz Gaal: balatoni dalai, 4. Fővényesi népdal egyvelége, mindkettőt a dalkör adja elő. Befejezéstül a Rákóczy indulót éneklük zene kíséret mellett.

A hangverseny után táncz lesz hajnal utániig. Kik meghívót nem kaptak, forduljanak a „Dalkör” elnökségéhez, amely készen segíti a kérést. A jó dalestély kezdete este fél 9 órakor.

— **Virtuskodás ablak betöréssel.** Nagyon gyakran fordult elő panasz a rendőrségen, a mely éjszakai csendháborítással vagy ablakbetörésekről szól. Vannak egyes mulató kompániák, a kik vaiami nagy érdekességet látnak abban, hogy más tisztességesen alvó polgártársuk ablakát betörik. Aztán mi lehetnek mást, mint eliramodnak. Ilyen izléstelen tréfákat hajtott végre az éjjel néhány befutott fejű férfi. A rendőrségnél a káros felek jelentést tettek. Nyomoznak.

— **Versengés a színházi páholyokért.** A múltban „diákhelynek” nevezett részeket páholyoknak alakította át a bizottság. E helyekért nagyon sokan versengenek és naz nap után ostromolják Oláh Károly kultur tanácsnokot. A tanácsos nem akar senkit sem mellőzni azért elhatározta, hogy a páholyokat nem adja ki, hanem a kérelmezőket a bizottsághoz utasítja.

— **Az állatorvosi kongresszus tagjai Debreczenben.** Az állatorvosok nemzetközi kongresszusa szeptember hó elsején lesz Budapesten. Az állatorvosok szeptember hó 9-én lejönnek Debreczenbe, ahonnan 10-én kimennek a Hortobágyra, ahol a város gulyáit és méneseit szemlélik meg.

— **A kereskedelmi miniszter a munkásügyekért.** A mióta egyre szélesebb arányokat öltenek a különféle munkásmozgalmak, azóta a miniszteriumokban is különösen nagy gonddal figyelik az ugynevezett munkásügyek elintézését. S miután azt tapasztalták, hogy egyes hatóságok bizony nem valami nagy igyekezetet fejtenek ki tekintetben, a kereskedelmi miniszter most szigorú körrendeletet adott ki, hogy az ilyen munkásügyeket éppen úgy, mint az ipartörvény 164. §-ában körülírt iparügyeket a hatóság soron kívül intézzék el.

— **A debreczeni nyomdászok szüreti mulatsága.** Október hó elsején a helybeli nyomdász ifjuság vig szüreti jellem estélyt fog rendezni. Az estélyre, amely igen kedvesnek ígérkezik, már eleve felhívjuk az érdeklődők figyelmét.

— **Szobor Kiss Ernőnek.** Az aradi vértanúk emlékének egyre hódol a kegyelet. A torontálmegyei lakosok mindig féltékeny kegyelettel gondoltak a torontálmegyei származású vértanura Kiss Ernőre. Legutóbbi megyei gyűlés kívánatosnak tartotta szobrának elkészítését és felállítását. Gyűjtést indítottak. Adakozásra Debreczen városát is felszólították.

— **Verekedtek.** Nem is olyan kisebb fajta lármázást vittek véghez a Német Máttyás-féle Hunyadi utczai vendéglőjében Berki Béla és társai. A lármázásnak az volt a vége, hogy Szondy Lajos, Horváth Julia és Berki Béla összeverekedtek. A verekedés még az utcán is tartott. Annak a rendőrőrzárát vetett véget.

— **Meghaltak.** Molnár Mihály ev. ref. 23 éves, Bodnár Andrásné gk. 28 éves, Kállai Imre ev. ref. 7 hónapos, Tóth Zsuzsanna ev. ref. 19 éves.

— **Petőfi-dalkör mulatsága.** A Petőfi-dalkör választmánya szerdán tartott ülésében a folyó ügyek tárgyalása után foglalkozott a mulatság rendezés kérdésével is. Rövid vita után elhatározták, hogy okt. közepén baly mulatságot rendeznek. A kör tagjainak már rég óhajtott kívánsága ez. A mulatság iránt előre láthatólag sokan fognak érdeklődni.

— **Eltűnt 5 korona.** Makai Ferencné Apafi utca 149 szám alatti lakos nem igen tartja kellemes meglepetésnek, hogy így hónap vége felé tőle 5 korona t ellopiak. A rendőrségen Bokros Juliánna jelentette be gyűnját.

— **Eltűnt tanonoz.** Papp Ferenc tanon már régebb óta eltűnt. Keresik.

— **Arany Bika mulató.** Mint mind n este tegnap is előkelő közönség töltötte meg az orfeumot a Wandrey nővérek angol tánczát s Beila Jackson néger homoktánczát a közönség a régi tetszéssel fogadja. Igen jól mulat a közönség Virág Izó kitűnő alakításain, Grünau Pódit pedig annyira megkedvelték, hogy alig képes a sok tapsra új kuplékkal felelni. A vezetőség különben mindent elkövet, hogy az orfeumot látogató előkelő közönségnek kellemes szórakozást nyújtson.

x **Hasznáíja a híres Hajdusági pedrót.** Egy doboz 50 fillér. Kapható Grosz Nagy Ferencz gyógyszerésznél Debreczen, Kossuth-utca Arany-egyszaru gyógyszerár.

TÁVIRATOK.

Ujabb kilépések.

Budapest, augusztus 24. Issekutz Győző és Markbreit Gyula országgyűlési képviselők kiléptek a szabadelvűpártból. Ezzel a kiléptettek száma tizenöt. Valószínű, hogy néhány nap múlva többen követni fogják a példájukat.

Az új kormányprogramm.

Budapest, augusztus 24. A király kinevezett az ügyek vezetésére egy „ügyvezető átmeneti miniszteriumot.” Minden józan ember szerint ilyen miniszteriumnak kormányzati programja nem lehet. Ennek daczára Fejérváryék elfelejtik, hogy ők csak ügyvezetők és valószínűleg megirigyelték a rendes parlamenti kormányok jogait, mert a mint a táviró híri adja, kormányzati programot készítettek. Ennek több pontjai a következők: az általános tit-

kos választói jog, a földtehermentesítés, progressiv, jövedelmi adó, továbbá több kisebb jelentőségű katonai engedmény, amelynek ellenében semmi más nem követelnek, mint több *ujonczot és több pénzt.* Csak tessék.

Bánffy Bécsben.

Bécs, augusztus 24. Bánffy Dezső báró kedden itt tartózkodott.

Budapest, augusztus 24. Bánffy bécsi utazásáról a Magyar Nemzet bő részletekkel számol be. Kommentárjában elmondja, hogy Bánffy utazásának komoly politikai háttere van. Az új-párt vezére látogatást tett Beck bárónál, a vezérkar főnökénél és Pittreich hadügyminiszternél.

Witte nyilatkozata.

Newyork, aug. 24. Witte orosz békemeghatalmazott ma állítólag nyilatkozott, többek között kijelentette, hogy az orosz nemzet Szalachint soha sem fogja átengedni a japánoknak. Oroszország abba sem fog beleegyezni, hogy a szigetet japánoknak eladja, mert mert ez burkolt hadikárpótlás lenne.

Kassai népgyűlés.

Kassa, aug. 24. A polgárságot a merénylet óta történt események nem hogy lecsillapították volna, hanem határozottan még jobban felingerelték. Nemcsak a katonaság ellen van a lakosság felháborodva, hanem a rendőrség ellen is. Amint értesülünk, vasárnap d. e. népgyűlés lesz, amelyen a nép tiltakozni fog a katonaság brutalizmusa és a rendőrség részlehajlása ellen. Kassán a katonaság a merénylet óta állandóan készenletben van.

Gyilkos fegyencz.

Máramaros sziget, augusztus 24. Kemisinec Iván lipcsemezői 26 éves legény csak az imént érkezett haza feltételes szabadsággal a szamosújvári fegyházból, ahol emberölés miatt 3 és fél évi fegyházat töltött, tegnap újra gyilkosságba esett. Együtt mulatott a korcsmában Berecz György parasztgazdával, valamint öszzeszólalkoztak, mire Kemisinecz kést rántott és Bereczet leszúrta. Beévez azonnal szörnnyethalt. A rendőrség Kemisineczet letartóztatta és a huszti járásbíróshoz kísérte.

A Piacz-utca tisztasága.

Vendégeket vár Debreczen.

A főkapitány figyelmébe.

Tudjuk azt, hogy milyen köztisztasági állapotban leledzik nemes városunk. De hát azt még a mucsai nemes közönség is tudja, hogy ha vendég jön a házhoz, hát azt leg-alább szem előtt való helyeken kitakarítják. Tegyük ezt meg mi is, hisz most egy modern nagy nemzet fiaik jönnek kritikus szemekkel városunkba. Már pedig ha meglátják azt a gyönyörű mennyiségben felhalmozott szemetet a főutczán a pályaudvartól a nagytemplomig s azt a szépen nőtt dudvát a közuti

vasut sinei között, amely már-már elég volna a hortobágyi éhező jószágoknak, bizonyára nem a legjobb véleményvel lesznek városunk ezen szépészeti viszonyai felől.

De talán maga az a körülmény, hogy a XX. században már a magunk izlése is más tisztasági állapotokat kíván meg, már ez is arra indított bennünket, hogy ezeket az állapotokat szóvá tegyük. Hát ha még majd — mint szokták utczaseprőink — délben fognak a vendégek orra előtt seperni, akkor fogják azok igazán hinni, hogy a legsötétebb Ázsiában vannak.

De talán az sem ártana, hogy nemes vendégeinknek, — ha ugyan az ég meg nem könyörül addig rajtuk és rajtuk egy kis záporosóval — felocsolják az utcákat, mert tudunkkal a magyar soha sem kívánta azt a rosztat vendégeinek, amiben magának része van, hanem jobb helyzetet teremtett számára. Már pedig a mi szemgolyóink helyett nemsokára sárgolyóbisok fognak forogni a szemüregünkben. No de minek is van a színház felett 80 000 liter viztartó, ha abból nem kerül egy csepp sem az utcákra, hanem csak vagy 800 litercske a Simonyi-utrá vasárnaponként.

Figyelő.

Ejjeli hírek.

Agyonszurták a kávéházban. Csütörtökön Budapesten a Gadag téren levő Steiner Márkus féle kávéházban Czeller Ferencz szolnoki születésű 57 éves gyümölcs-árus összeverekedett egy kávéházi vendéggel, aki kést rántott elő és hasba szurta Czellert. A mentők a II. sz. sebészeti klinikára vitték, ahol reggelre meghalt. A rendőrség nyomozza a tettest.

Letartóztatott tanár. A rendőrség ma letartóztatta Kukull Gyula 36 éves házát és ejszállította a tolonczházba. Kukull a magia professzrának adta ki magát és hol férfi, hol meg női ruhában járt. Egy koronától tiz koronáig mindenkinek jövőt jóslott. Többnyire a Lukács és Csanádfürdő környékén kalandozott, ahol fiatal leányokkal elhitette, hogy Király-utca 38 számú lakásán van egy tükre, — amelynek varázslatos ereje van. A fiatal leány helenéz, meglátja benne a jövődöbelijét. A „bűvészet tanára” éjszakánként nagy multságokat csap Ós Budavárában. Rendesen női ruhában jelenik ott meg és többször idézett elő már nagyobb botrányt. Valamikor nőimitátor volt és oly csodálatos hűséggel utánozza a női nemet, hogy egyáltalán nem lehet ráismerni. A magia professzorát a rendőrség kitiltja a főváros területéről.

Életunt öreg asszony. Braun Ignác budapesti ügynök 38 éves felesége ma reggel Wörösmarty-utca 60 sz. lakásában szublimát oldatot ivott. A mentők részeseítették első segítségben.

Sikkasztó kereskedősegéd. Waldmann Nándor 18 éves kereskedősegéd Rozsnyón több csalást és sikkasztást követett el, azután Budapestre szökött. A rendőrség nyomozza.

Az angol flotta fogadása. A keleti tenger partján levő 24 község 120 ezer márkát szavazott meg összesen az angol flotta fogadására.

Szocializmus Szóvátón.

Becsapott földmivesek és iparosok.

A gazdasági szaktanácsos figyelmébe.

Augusztus 24.

Nap nap után olvasom a felnőtt emberiség tankönyveiből, az ujságokból, azt a törekvést, a melyet a társadalom végez a szocializmus terjedésének okai kutatásában és a ravaszul felfogott paraszt szocializmus terjedésének megállításában.

Tudom nagyon jól, hogy meddő munkát végzek, vaknak megmagyarázai a színeket, mert egy hírlapi cikkben nem lehetett az önző embereket megjavítani, de érdekesnek találom a kérdést, mert nagyon helyi érdekű, összefügg Hajdu vármegyével, Debreczen város bérföldjeivel és Hajduszovattal, a hol még a mai napig komoly szocialista niucs, de nem adok neki 2—3 évet, lesz bővében!

Hajduszovát nsgyközség lakosai nagy részben vagyonos, földmives gazdákból áll, van benne 300—400 szegény napszamos ember, a kinek a jótékonyági pénztintézetek által megterhelt kunyhóján kívül nincs semmije. Mindannyi pontos, jó munkás és megbízható, a kik mikor még Debreczentől bírtak a cszualis földeket, jó módban étek. Vagy 100 nek van 2—3 rosz lova, mozognának szegények, de csak akkor, ha keresményüket megosztják a pénzes vállalkozókkal.

Itt volt a Hajduszoboszló—Hajduszovát ut töltése; nagy volt az öröm a szegény lovas emberek közt. Azonban nem sokáig tartott a nagy öröm, az államépítészeti hivatal vezetője megcsinálta a költségvetést, hogy mennyiért lehet azt a munkát elvégezni. Mikor meg volt a fix összeg, jött az árlejtés; ott aztán kivették a szegény ember szájából a kenyeret, akadt vállalkozó, a ki 33¹/₂% ot tudott engedni az előirányzott összegből. Versenyzett ez a szegény éhező konzorcium is, persze, hogy vezetőinek becsületes felfogásával, hozzá nem illő társaságban, nagyon rosz utolsó lett.

Megkaptam egy újvárosi embert, aki társult egy pesi pénzüemberrel, mert neki nem volt pénze, csak vállalkozó képessége. Ha nem akartak a szovátiak éhen veszni, úgy elke lett vállalniok albérletben a munkát. Elképzelhetjük, hogy milyen neveléses bérért fuvarozhattak, hogy még ilyen óriási engedmény dacára is mindkét vállalkozónak is volt haszna? Az eredmény ez: a tözsér hasznon nagy részét zsbrevágta, a vállalkozó megkereste a rendes napidijait, a szegény szovát lovas napszamos összekontóztá az egész világot abrakért, meg takarmányért, míg maga éhezett s most hogy összeszámolt, magával, maradt neki 2 lyukas lóbor, egy tűzrevaló elnyűtt szekér, meg egy csomó adósság, amelyiket hol pénzben, hol napszamban kell megfizetnie, mert a polyvát a nagy gazda úgy adta, hogy egy kas polyvátért fizet 75 krajczár, 1 lovas napszamoto és a felesége bejön az udvarba mosni vagy meszolni.

A nagygazda emellett farkával veszi a dísznót, tulkot, korona vizivel játsza a csendest és a vizet csak mosakodásra használja. Miért? Mert neki volt kaucziója Debreczen városától földet árandálni, kiveszi summába az egészet és juttat belőle a szegényeknek (?) az esküdt uraknak, sógornak, komának, szomorú és kaczagó pénztárnokoknak. Te meg szegény földhöz ragadt nép, kapáld meg harmadába a tengerijét, me yet hogy harmadába kapj, segítsz téglát hordani, télen fát vágni stb. és a 12—13 forint földárandáját pedig fizetd meg annak a nagy gazdának a polyvájáért, szalmájáért. Terményedet, tengeridet elviszi más vérszopód, a cassa, az

bótos, ahol előre eladod a tengeridet, a pénzrög megetted; de be kell szállítanod a tengerit, mert biztonság okáért kötelezvényt is vett a patikus, a nyugdíjazott tanító s más termény-uzsorás. Ez nálunk a szocializmus terjedésének oka, amin legjobban segíthet Debreczen városa, ha a földjeit jobban értékesíti és gondol a nép érdekeire is.

szovátai kun kapitány.

Az iparosok fekete könyve.

Védekezés a rosz fizetők ellen.

Iparosaink figyelmébe.

— Saját tudósítónktól. —

Augusztus 24.

A szabó, a cipész és egyéb kisiparos része a rosszul vagy egyáltalában nem fizető rendelő.

A kisiparost főként az egyáltalában nem fizető rendelők teszik tönkre. Az emberek egy bizonyos csoportja főként a városokban valósággal sportszerűleg üzi a szabók, cipézők, kalaposok és egyéb iparosok megkarosítását. Sokszor az emberek könnyelműsögből nagy és viszonyiakkal arányban egyáltalában nem álló módon költenek és ennet a vége csak a vagyoni bukás lehet.

Amikor a könnyelmű ember érzi hogy a vagyoni bukás kikerülhetetlen, arra törekszik, hogy minél nagyobb hitelt vegyen igénybe, a melyet sohasem kíván visszafizetni.

Mindezeknél veszélyesebb a városi dzsentrik válfaja, akik egy egy szükséglet több helyon szereznek be, azonban fizetni sehol sem fizetnek. Az információ például egy ruhára jónak jelez minden tisztességesen felöltözött egyént, de a stréber nem egy helyen rendel, hanem tiz más helyen is.

A rosszul fizető egyének főbüne abban áll, hogy nem akarják belátni, hogy az iparosnak is fizetni kell az anyagért, munkáért és ha ő kintlevőségeit idejében nem hajthatja be, úgy fizetési kötelezettségének nem tehet eleget, a nagykereskedő, a nagyiparos nem nagyon szokott kiméletes lenni és ennek természetes következménye, hogy a kis tőkével dolgozó kisiparos tönkre megy.

A rosszul vagy az egyáltalában nem fizető adósok ellen már a legtöbb városban védekeztek az iparosok. A debreczeni iparosok elhetetlenségét és nemtörődöm-ségét mutatja eddigelé ebben a dologban nem sok történt. Saját érdekükben sürgősen összekell gyűlniök és a többi városok mintájára szakcsoportonként meg kell kezdeniök a védekezést. Minden szakcsoport részére az országszerte elnevezett „fekete könyvet” kell összeállítani, amelyben az összes rosszul vagy egyáltalában nem fizető adósok neveit be kell jegyezni. A „fekete könyv” egy egy példányát természetesen minden szakmabeli iparosnak át kell adni. Ugyanakkor egy állandó bizottságot is kell szervezni, ahol az egyes iparos az újabb rosszul, vagy egyáltalában nem fizető adósok jegyzékét bejelenteni.

Ha az iparosaink ezt a tanácsot megfogadják, úgy ezáltal helyzetükön lényegesen egítve lesz.

Közgazdaság.**Terménytőzsde.**Schvarcz E. Debreczeni bizományos távirati jelentése
Budapest, 1905. augusztus 24

Készáru 10 olosóbb, határidők lanyhán indultak, az üzlet folyamán megszilárdultak.

1905. októberi buza	15.88.—90
1906. áprilisi buza	16.38.—40
októberi rozs	12.88.—90
1905. áprilisi rozs	12.42.—44
októberi zab	12.24.—26
1905. áprilisi zab	12.68.—70
1906. májusi tengeri	13.34.—36
1905. júliusi	16.68.—70
1905. aug.	—
szeptemberi	—
1905. augusztusi repce	24.20.—40

REGÉNY-CSARNOK.**Muszká emberiség.**

Irtá : Petrus Jenő.

Azt hiszitek hogy tréfálok. Szemeitekben látom kedélyetek derűs sugarát, ajkátok szegletein ül a jó kedvű mosoly. Nem bánom, nevésetek.

De ismétlem ; nem erről a világról való vagyok. Nem is találom uthon magamat a Földcsillagon. Egyedül a szerelem az, mely nem idegen érzés előttem de ez sem olyan itt, mint ott a hol én már ezt éreztem, a honnan jöttem. Egy csillaghullással kerültem ez atmosféra a á. Test és lelek voltam. Nevésetek. Akárhogy vesztetek, ez így van. Sili-cium. Foszfór, Tulfurból voltam. Odaig em lékezem, úgy mint egy elmosódó álomra szoktunk visszaemlékezni felébredés után. Mintha aludtam volna.

Tehát emlékszem, hogy történt velem valami. Elveszttem öntudatosan. Mire visszanyertem, a multat elfelejttem. Csak lassan kezdett előttem kibontakozni valami, az is oly elmosódottan, oly álomszerűen. Később megtanultam a jelenségek neveit.

Tehát keresztanyám ölében hevertem, kinek puha, fehér karja odaszoritott gyengéden pihező, hullamzó mellére, melynek egyik rózsaszín bimbójából élvezettel szoptam az édes táplálékot, a mézes anyaságot.

Anyám a kocsiszoba ajtaja sarkánál, a padlástól a szőnyegig leérő fehér csipkés-függöny mögött az ágyon feküdt. Már negyedik hete pihente azt a faradalmat, melylyel engem e világra hozott.

Egyszerre csak felpattant az ajtó s négy talpig fegyveres katona rontott be. Anyám felsikoltott:

— Szent isten! a muszkák . . .

Keresztanyám se halott se eleven nem volt. Anyira megrémült, hogy majd elejtett engem.

Két fegyveres ember megállt az ajtónál, kettő pedig előre jött s egyik keresztanyámhoz lépve tört magyarsággal szólt:

— Ni néné? vie hájszen Sie?

Keresztanyám remegő hangon válaszolt:

— Farkas Matild.

— Hol az urá, a férje? Ha?!

Keresztanyámban ismét megakadt a szó. A férje ugyanis a daliás honvéd főhadnagy Eötvös György dorogi ügyvéd, hajdukerületi táblai ügyész, aki apósával Papp György főhadnaggyal, az ő nevelő apjával, többet magával az elfogatást kerülve ide menekült, odakint forgatta az ágyast a szérűskertben nagy karimájú szalmakalapban, szellős paraszt vászonöltözetben . . . s most cseberből-vaderbe. Nem otthon fogják el, hanem itt. Elviszik, ki tudja hova. Buzárlják, megblik, oh mert nagy a bűne a bécsiek előtt: védte a hazáját . . .

— Hol van zurada, Kossuth bund? rivalt rá ismét az altiszt.

Anyám nem állhatta tovább. Félretolta a fehér csipkés függönyt s kidugta gömbölyű szőszkefejét a nyíláson s a Páli hajdukapitány hadházi nevelőjében tanult német szoval oda kiáltott a hegyes sisakos fejű katonának:

— Was wollen sie hier?

[Folytatjuk.]

A szerkesztésért ideigl. felelnek a laptulajdonosok.

Iskolás fiúk és lányok

részére ajánlunk

Fehérneműeket**Paplanok****Matrácok****Flanell takarók****Zsebkendők, Nyakkendőket**

óriási választékban

Donogán és Somossy

DEBRECZEN, Kistemplombazár.

Az Alföldi takarékpénztár

DEBRECZENBEN, Piacz-utca saját ház.

Elfogad betéteket

4% kamatozás mellett.

Kölcsönöket nyújt

váltókra, kötelezvényekre, értékpapírokra, valamint helybeli és vidéki pénzügyintézetek részvényeire.

Óvadékkölcsönöket ad

vállalkozóknak, bérlőknek, hivatalnokoknak.

Törlesztéses kölcsönök

földbirtokokra és házakra

Vesz és elad

Értékpapírokat, nevezetesen bel- és külföldi járadékokat, zálogleveleket, sorsjegyeket, részvényeket a legkedvezőbb napi árfolyamon.

Raktárállalata elfogad árut beraktározás céljából és arra előleget is nyújt a legelőnyösebb feltételek mellett.

Mindennemű felvilágosítással szívesen szolgál

az intézet ügyvezetője.

Üveges munkák

és képeretkezések a legolcsóbban elvállaltatnak

Nagy József

üvegesnél

Bethlen-utca 23. szám.

Csak néhány hétig tartó nagy árleszállítást

rendezünk a nyári idényből visszamaradt szerb vásznak, kartonok, batisztok, zefirek, delinekből s fekete és színes gypju szövetekből.

Ezen cikkek közül óriási mennyiségű maradék

fél áron kapható.

Színes napernyők beszerzési gyári árban tavalyi darabok fél árban

Szabó Lajos fiai cégnél

1 m. divatos bluz selyem 40 kr., 1 db. jó minőségű zefir házi bluz 85 kr. és 1 frt., 1 m. mintázott francia batiszt 35 kr.

Legjobb bajuszodró a híres

DEBRECZENI

„GZIVIS“ bajuszpedró

mely nem tép, de jól összetartja és nötteti a bajuszt!

1 doboz ára 40 fillér.

Készítő helye s főraktára

Mihalovits Jenő

gyógyszertára a „Kigyó“ hoz DEBRECZENBEN.

Kezdődő iskolai évre

Fiúk részére fehér és színes

ing, kézellő, gallér, lábravaló.

Leányok részére Reform, em-

pir és diszkotények, alsó

szoknyák minden színbe, in-

gek, hálóköntes és bugyogók

nyári és télibe. Ágyterítők 1.0

krtól, Paplanok 190 krtól.

Kész lepedők. Kendő felek

minden minőségben és nagy-

ságban

Doszpoly János utóda

Főtér, Tisza palota.

Apró hirdetések.

10 szóig 40 fillér, azontul minden szó 4 fillér. A legkisebb hirdetés 40 fillér. Vasstag betűkből szedett minden szó 4 fillér. **Vidéki tudakozódásnak tessék válaszhelyeget csatolni.**

Muczustól levele van „Igmándy kis pap” jeigének a kívánt helyen.

Feketeszem jelige alatt levél van a kívánt helyen.

Fiatal művelt urinó discret barátságát keresi fiatal hivatalnok. Esetleg anyagilag is támogatom. Titoktartás becsületbeli dolog. Leveleket posterestante „Szerencse fel” czimen.

Egy használt szódavizgyár megvételre kerestek. Czim a kiadóba.

Mesés olcsó árak. Végkiarítás üzletfelosztás miatt! Mig a készlet tart férfi, fiu és gyermek ruhák végkiarításnak Grünfeld Adolf üzletében Debreczen, a Kistemplom mellett. Mesés olcsó árak! Félingyen!

Krámer Józsefné színházi fodrászvé Barfa-fürdőről hazaérkezett. Lakik Iskola u. 4.

Kórkert Gusztávné vizsgázott massause. Eivaltal orvosi rendelésre hidegvizledörzsöléseket és masszozást Debreczen, Darabos-utca 58.

Mézédes csemege szálló kilója 20 kr. Merkli Ferencznél Fűvészkert u. 14. Telefon 374.

Vajat, ludzsirt teljesen pótol főzéshez, sütéshez kitűnő, szagtalan, szapora, kellemes, egészséges orthodox כשר (kóser) kókusz-zsírom. Postadoboz (elegysúly 5 kilogramm) finom kor. 5.50, legfinomabb kor. 6. Klein Sándor, Tolcsva.

Egy kg. pergetett kristály méz 60 kr. Kereskedőknek, mézeskalácskészítőknek engedmény. Kontsek Géza Debreczen, Kossuth-utca.

A volt Vadász-féle szállótelepen naponta kitűnő csemege szálló kapható.

Tüdő- és nyakbetegok, asthma- és gégebajosok! A ki tüdő- és gégebajától, még a legdültebbeket is, a ki asthmájától, ha még olyan régi és gyógyíthatatlannak látszik, egyszersmindenkorra meg akar szabadulni írjon e czimre: **A. Wolffsky Berlin N. Weisenburgerstrasse 72.** A köszönetnyilvánítások ezre garantiat nyujtanak módja nagy gyógyerejének. Körülírás ingyen.

Két darab dán dogg kutya eladó Késes-u. 7. sz. alatt.

Kefir tej kapható Egyháztér 5. 1-ső ajtó balról az udvarban.

Csemege szállót 1 frt 10 krért 5 kg-os posta csomagokban és helyben házhoz szállít Darvas Miksa csemege szálló kiviteli üzlete Debreczen. Telefon 294.

Kerékpár alig használt Dürkopp „Diana” gyártmány 28 frt.ért teljesen felszerelve eladó. Hunyadi-u. 20 sz. a.

300 korona óvadékkal biztos és állandó állást keres egy intelligens fiatalember. Czime a kiadó hivatalban.

Egy szász család 18 éves leányát a következő iskolai évre fiúért, vagy leányért cserébe óhajtja adni, hogy városunkban a tanítónőképzőt végezhesse. Levelek Leonhard Henriette urnőhöz (erdész özvegye) Szászsebes (Fótér) intézendők. — Szászsebesen német nyelvű algymnasium és polgári leányiskola van.

Házilag készített borecet eladó. Czim a kiadó hivatalban.

Intelligens családnál teljes ellátást nyerhet két fiatal ember vagy diák. Vörösmarty-utca 1.

24 drb különböző nagyságu fűrdőkád igen olcsón kölcsön kaphato **Kiss Ignác** bádogosnál Piac-u. 34. **Uj fűrdőkádak folytonosan raktáron.** Olcsó szolid árak. Villanyos csengő berendezési vállalat.

Legelő elsőrendű kiadó közel Debreczenhez. Czim a kiadó hivatalban megtudható.

Eladó borok. Nagyobb mennyiségű 1903. évi termésű ménes fehér rizling és bakator fajú szőlőkből összezsűrtelve, ugy hordónként, valamint 50 literen felüli mennyiségekben is magán fogyasztóknak, 10 hektoliter 1904. évi veres bor kitűnő minőségű jutányos árak mellett **Szekelyhidon Kovács Lajos** bortermelőnél.

Két szoba, konyhából álló lakás, közel a piacához október 1-re kerestetik. Ajánlatok a kiadó hivatalba kértnek.

Meghívás.

A Debreczen-hajdunánási h. é. vasut részvénytársaság

1905. évi szeptember hó 8-ik napján d. e. 9 órakor a városháza nagy tanácstermében rendkívüli közgyűlést

tart, melyre a részvényesek az alapszabályok 15. és 18. § aira való figyelmeztetéssel s annak felemlítése mellett, hogy a részvények Debreczenben a Debreczeni Első Takarékpénztárnál, Budape ten a Wiener Bankverein magyarországi fióktelepnél (V.-Nádor-u. 4.), Bécsben a Wiener Bankvereinnál (I. Herrengasse 8.) tehetők le — tisztelettel meghivatnak.

Tárgysorozat:

A felügyelő bizottság kiegészítése.

Az igazgatóság.

Az általam leggondosabban összeállított tekintélyes orvosok által ajánlott és jónak talált vegytiszta

sósborszesz

mely már eddig is igen nagy elterjedtségnek örvend, kapható minden fűszerüzletben, valamint gyógyszeráramban.

Ára egy kis üvegnek 45 kr., egy nagy üvegnek 90 krajczár. **Vidéki megrendelések pontosan teljesíttetnek.** Használati utasítással ellátott könyvecske minden üveggel adatik.

Tóth Béla gyógyszerháza és illatszerraktára Debreczenben (Tisza-palota)

ZÖLD JÓZSEF

polgári és katonai szabó-üzlete bel- és külföldi szövetek raktára **DEBRECZEN, Kossuth-u. 8. szám, a színház mellett.**

Van szerencsém szives tudomásra hozni, miszerint Prelovsky Andras férfi szabó üzletéből, hol 9 évig mint szabász működtem, önállósítás céljából kiléptem és **Debreczenben, Kossuth utca 8. szám alatt, tolyó évi augusztus hó 19-én megnyitottam**

férfi szabó-üzletemet.

Elvállalom a legujabb szabásu és a legnagyobb igényeket kielégítő **polgári és katonai, vasuti és mindennemű sport egyenruhák** készítését; polgári öltönyöket, valamint **magyar disz és viselő ruhákat**; papi reverendákat, palástokat és fővegeket, reformatus papi zsinati kabátokat stb.

a legjutányosabb árak mellett készíték.

Gyászöltönyöket, valamint vidéki megrendeléseket 24 óra alatt elkészíték. Egyeves önkéntesek legelegansabban, szabaly szerint, kiváló olcsó árban felszereltetnek, az anyag jó minőségeert, valamint előírás szerinti elkészítéseert felelősséget vállalok. Felhivom a tartalékos tiszt urak figyelmét, hogy bárminemű kineveztetése alkalmával nálam összes szükségletét a legjobb minőségben, olcsó árban beszerozheti.

Nagy raktárt tartok **bel- és külföldi szövetekből** és ezek beszerzésénél nemcsak a divat, hanem a tarósság követelményeit is szem előtt tartom. Szives támogatását kérve — vagyok kiváló tisztelettel

Zöld József polgári és katonai szabó.